

Projekt

z dnia 29 marca 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XXXVIII/.../2022
RADY GMINY NOWE MIASTO LUBAWSKIE**

z dnia 31 marca 2022 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559) i art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) w związku z art. 5 ust. 1, art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć do realizacji Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Na realizację zadań określonych w Programie, o którym mowa w § 1 przeznacza się kwotę 100.000,00 zł określoną w budżecie gminy na rok 2022.

2. Określona w ust. 1 kwota może ulec zmianie, stosownie do rzeczywistej wysokości dochodów pozyskanych z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Wiśniewski

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA

PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2022-2025

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) a także zadań wynikających z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).

Zadania w zakresie prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii obejmują w szczególności działania dotyczące:

- 1) zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielania rodzinom, w których występuje problem narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowania ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Ilekoć w Programie jest mowa o Pełnomocniku, rozumie się przez to Pełnomocnika Wójta ds. realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii.

II. Podstawa prawna i spójność z dokumentami strategicznymi programu

Program wyznacza zadania zgodne z kierunkami określonymi w następujących dokumentach i aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.).
- 2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.).
- 3) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowe Miasto Lubawskie na lata 2021-2025 (Uchwała Nr XXIX/258/2021 Rady Gminy Nowe Miasto Lubawskie z dnia 22 czerwca 2021 r.).
- 4) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642).
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.).
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249).
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 sierpnia 2015 roku w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 1449).
- 8) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022 (Uchwała Nr XXXIII/722/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2017 r.).
- 9) Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2025 (Uchwała Nr XXII/369/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 grudnia 2020 r.).
- 10) „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r. (Europejski Program Badań Ankietowych ESPAD)” - Janusz Sierosławski, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2020.
- 11) „Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020”, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2020.

III. Diagnoza problemu

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol ma wpływ na ponad 200 rodzajów chorób i znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia. Z danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2020 roku średnie spożycie alkoholu na jednego mieszkańca Polski (w przeliczeniu na 100% alkoholu) wynosiło 9,6 litrów. Najczęściej spożywanym alkoholem pozostaje piwo, lecz wzrosła sprzedaż alkoholi wysokoprocentowych. Statystyki obejmują dane dotyczące wina, piwa czy napojów spirytusowych i prawdopodobnie mierzą niższe spożycie niż rzeczywisty poziom ich konsumpcji.

Z Raportu z Ogólnopolskich Badań Ankietowych zrealizowanych w 2019 roku dotyczących używania alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną (ESPAD) wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej popularną substancją psychoaktywną wśród młodzieży podobnie jak u osób dorosłych. Choć rozpowszechnienie picia w tej grupie wiekowej wykazuje trend spadkowy to wyniki badań pokazują, że 80% piętnastolatków ma już za sobą próby picia alkoholu, 75% piętnastolatków uważa, że zdobycie piwa jest łatwe a co drugi uczeń pije systematycznie alkohol (jest to głównie piwo).

Osoby, które spożywają alkohol problemowo mogą stanowić zagrożenie nie tylko dla siebie, ale też dla innych. Dlatego najważniejszymi elementami procesu przeciwdziałania alkoholizmowi są działania edukacyjne, profilaktyczne i terapeutyczne prowadzone w środowisku lokalnym. Powinny być adresowane zarówno do dzieci, młodzieży, do ich rodziców oraz nauczycieli.

Rynek napojów alkoholowych w gminie

Rady Gminy ustalają w drodze uchwały maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie danej gminy dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w zakresie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży.

Aktualnie na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie została ustalona maksymalna liczba zezwoleń w ilości: 105 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (w tym: 35 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa; 35 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa; 35 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu) oraz 33 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (w tym: 11 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa; 11 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa; 11 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu). Charakterystykę rynku w Gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Gminie

Rynek napojów alkoholowych		2019	2020	2021
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)		23	22	20
w tym:	sklepy	19	18	16
	lokale gastronomiczne	4	4	4
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)		14	15	14
w tym:	sklepy	11	12	11
	lokale gastronomiczne	3	3	3
Liczba jednorazowych wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dla przedsiębiorców		4	0	1
Liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)		55	54	50
w tym:	sklepy	46	45	41
	lokale gastronomiczne	9	9	9
Liczba wydanych w danym roku zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)		8	9	4
w tym:	sklepy	8	9	4
	lokale gastronomiczne	0	0	0
Liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia i wygaśnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych		3	6	11
w tym:	w sprawie cofnięcia zezwolenia	0	0	0
	w sprawie wygaśnięcia zezwolenia (likwidacja punktu)	3	6	11
Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi		3	2	3

Źródło danych: Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. Gminę Nowe Miasto Lubawskie zamieszkuje 8298 mieszkańców, w tym 6398 osób pełnoletnich z czego wynika, że na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklep) przypada ogółem 519 mieszkańców tj. 4,8% (w tym 400 osób pełnoletnich tj. 6,3%). Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych podawanych w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny) przypada 2075 mieszkańców tj. 25%, w tym 1600 osób pełnoletnich.

Główne naruszenia w handlu alkoholem to przede wszystkim: sprzedawanie alkoholu osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym, sprzedawanie alkoholu bez wymaganych zezwoleń albo wbrew warunkom określonym w ustawie, nielegalne reklamowanie alkoholu, zakłócanie porządku publicznego w miejscu sprzedaży lub okolicy w związku z nabywaniem alkoholu, jego przemyt lub nielegalna produkcja. Na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie w ostatnich latach nie odnotowano naruszeń prawa przez osoby sprzedające napoje alkoholowe. Mimo tego, należy cyklicznie zwiększać świadomość sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie egzekwowania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

W działaniach na rzecz ograniczania spożycia napojów alkoholowych przez młodzież należy uwzględniać poza nauczycielami, rodzicami i samymi nastolatkami także sprzedawców.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie (GKRPA) została powołana uchwałą Rady Gminy, a jej głównymi zadaniami są: inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Dane szczegółowe na temat działalności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Działalność GKRPA w Mszanowie

Działalność GKRPA w Mszanowie		2019	2020	2021
Liczba wniosków otrzymanych przez GKRPA w sprawie podjęcia działań w stosunku do osób spożywających alkohol		45	52	48
w tym:	z Komendy Powiatowej Policji w NML	12	18	19
	z Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy	26	28	16
	inne np. członków rodziny, OPS	7	6	13
Liczba spraw omawianych przez członków GKRPA		43	50	53
Liczba posiedzeń GKRPA w Mszanowie		11	10	12
Liczba przeprowadzonych rozmów przez członków GKRPA dotyczących uzależnienia od alkoholu		21	39	62
w tym:	z osobami uzależnionymi od alkoholu (w tym także zobowiązania pisemne)	13	32	44
	z członkami rodziny osób uzależnionych od alkoholu	8	4	18
Liczba przeprowadzonych rozmów przez członków GKRPA w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty		13	33	26
w tym:	z osobami stosującymi przemoc domową	8	30	18
	z osobami dotkniętymi przemocą domową	5	3	8
Liczba podjętych przez GKRPA działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu		18	50	53
w tym:	zobowiązanie do leczenia w placówkach leczenia uzależnienia	7	30	19
	wystąpienie z wnioskiem do biegłych w celu sporządzenia opinii psychologiczno-psychiatrycznej	5	5	4
	sporządzenie opinii biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu	1	2	4
	złożenie wniosku do sądu w celu zobowiązania do leczenia odwykowego	4	4	3
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy przez członków komisji		27	29	15
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych		3	2	3
Liczba zaopiniowanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych		8	9	4

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie

Z analizy powyższych danych zaobserwować możemy nieznaczne zwiększenie liczby spraw, które GKRPA w Mszanowie omawiała podczas posiedzeń. Najwięcej wniosków do komisji kieruje Komenda Powiatowa Policji w Nowym Mieście Lubawskim. W 2021 roku zmniejszyła się liczba wniosków otrzymywanych przez komisję od Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mszanowie.

Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna

Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest agresją, przemocą, zaniedbywaniem rodzinnych obowiązków, obniżeniem zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Nadużywanie alkoholu prowadzi do zaburzeń życia rodzinnego. Osoby współuzależnione doświadczają różnych konsekwencji trwania w szkodliwej dla nich relacji z alkoholikiem. Osoba uzależniona, aby zmienić swoje postępowanie, potrzebuje wsparcia terapeutycznego.

Pomoc zarówno w stosunku do osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych oraz ofiar przemocy domowej dla mieszkańców Gminy Nowe Miasto Lubawskie świadczy wiele instytucji. Podstawową formą

leczenia jest psychoterapia, którą prowadzą terapeuci uzależnień w placówkach odwykowych. Osoby mające problem z nadużywaniem alkoholu mają możliwość podjęcia leczenia odwykowego w placówce leczenia niestacjonarnego jaką jest Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Nowym Mieście Lubawskim, która w tym zakresie ściśle współpracuje z GKRPA w Mszanowie. W poradni prowadzone są także działania terapeutyczne dla osób współuzależnionych. Przychodnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Nowym Mieście Lubawskim w 2019 r. objęła leczeniem od środków psychoaktywnych 2 osoby będące mieszkańcami Gminy Nowe Miasto Lubawskie, w 2020 r. 3 osoby, zaś w 2021 r. 2 osoby.

Raz w miesiącu w Punkcie Konsultacyjnym w Mszanowie dyżur pełni terapeuta ds. uzależnień udzielając poradnictwa dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, w tym sprawców przemocy, dla ofiar przemocy domowej, osób współuzależnionych oraz dorosłych dzieci alkoholików. Ochrona rodziny przed przemocą jest zadaniem nałożonym na samorządy gminne przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Liczbę osób objętych poradnictwem w Punkcie Konsultacyjnym w Mszanowie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w Mszanowie

Działalność Punktu Konsultacyjnego w Mszanowie				
		2019	2020	2021
Liczba osób objętych poradnictwem:		10	11	10
w tym:	osób z problemem alkoholowym	4	2	0
	dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym	1	9	10
	osób doznających przemocy w rodzinie	5	6	7
	osób stosujących przemoc w rodzinie	2	1	0

Źródło danych: Punkt Konsultacyjny w Mszanowie

Osoby zgłaszające się po pomoc do terapeuty w Punkcie Konsultacyjnym w Mszanowie to przeważnie kobiety doznające przemocy domowej.

W związku z faktem, że większość osób stosujących przemoc domową to osoby nadużywające alkoholu w ramach działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mszanowie podejmowanych jest szereg działań zarówno w stosunku do osób stosujących przemoc domową jak i ofiar przemocy oraz całych rodzin w ramach prowadzonych procedur Niebieskiej Karty.

Tabela 4. Liczba procedur Niebieskiej Karty w ramach działań GZI w Mszanowie

Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mszanowie			
	2019	2020	2021
Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty	42	41	32
Liczba prowadzonych procedur w których sprawca stosował przemoc będąc pod wpływem alkoholu	27	30	28

Źródło danych: Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Mszanowie

W większości procedur Niebieskiej Karty do aktów przemocy dochodzi ze strony osób będących pod wpływem alkoholu. Mimo iż liczba prowadzonych procedur spadła, nadal duży odsetek sprawców przemocy nadużywało alkoholu (w 2019r. było ich 64%, w 2020r. 73% a w 2021r. 87,5%). Jednym z działań Zespołu jest kierowanie wniosków do GKRPA w celu podejmowania czynności mających na celu zobowiązanie sprawców przemocy do leczenia odwykowego. Osoby uzależnione i współuzależnione od alkoholu, w których rodzinach występuje zjawisko przemocy domowej są kierowane do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim, gdzie mogą skorzystać z pomocy psychologicznej i prawnej, a osoby stosujące przemoc mają możliwość udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Raz w miesiącu pomocy udziela również terapeuta w Punkcie Konsultacyjnym w Mszanowie. Z nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego oraz mediacji mieszkańcy Gminy mogą skorzystać dwa razy w tygodniu w Gminnym Centrum Kultury w Mszanowie w punkcie prowadzonym przez Starostwo Nowomiejskie. Od 2019 roku osoby doznające przemocy domowej mogą skorzystać ze wsparcia psychologiczno-prawnego oraz finansowego w ramach w Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem w Nowym Mieście Lubawskim.

Nietrzeźwość kierowców i użytkowników ruchu drogowego

Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, do których zaliczamy obok zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczości, przemocy w rodzinie także wypadki drogowe. Szczegółowa analiza statystyczna wskazuje jednak, że ryzyko wypadku z udziałem kierowcy będącego pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających jest znacznie wyższe niż w przypadku trzeźwych uczestników ruchu drogowego. Jak wskazują dane Komendy Głównej Policji umieszczone w sprawozdaniu „Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działania realizowane w tym zakresie w 2020r.” użytkownicy dróg (kierujący, piesi, pasażerowie) będący pod działaniem alkoholu uczestniczyli w 2540 wypadkach drogowych (10,8% ogółu wypadków), śmierć w nich poniosło 327 osób (13,1% ogółu zabitych), a 2723 osoby odniosły obrażenia (10,3% ogółu rannych). W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to mniej wypadków o 177 (-6,5%), mniej osób rannych o 358 (-11,6%) oraz więcej osób zabitych o 1 (+0,3%). Osoby będące pod działaniem alkoholu najczęściej uczestniczyły w zdarzeniach drogowych w ostatnich dniach tygodnia: soboty (20,3%) i niedziele (19,5%). Niewątpliwie przyczyną tego jest, że koniec tygodnia a także dni wolne od pracy, sprzyjają spotkaniom towarzyskim i imprezom, podczas których spożywany jest alkohol. W te dni zwiększa się liczba uczestników ruchu pod wpływem alkoholu. Najliczniejszą grupę sprawców wypadków stanowili kierujący pojazdami. Z ich winy doszło do 1656 wypadków, w których zginęło 216 osób, a rannych zostało 1847 osób. W odniesieniu do ogólnej liczby wypadków spowodowanych przez kierujących, kierujący pod działaniem alkoholu stanowili 7,9%. W porównaniu do 2019 roku nastąpił wzrost: liczby wypadków spowodowanych przez tę grupę kierujących o 1 (+0,1%) i osób zabitych o 24 (+12,5%) oraz spadek liczby osób rannych o 168 (-8,3%). W grupie kierujących będących pod działaniem alkoholu, największe zagrożenie bezpieczeństwa stanowili kierujący samochodami osobowymi, którzy spowodowali 1075 wypadków (64,9% wypadków spowodowanych przez kierujących pod działaniem alkoholu). W wypadkach zawinionych przez kierujących samochodami osobowymi zginęły 163 osoby, tj. 75,5% śmiertelnych ofiar zdarzeń spowodowanych przez kierujących pod działaniem alkoholu (2019 rok – 76,6%), a ranne w tych wypadkach zostały 1262 osoby tj. 68,3% (2019 rok – 71,9%). Następną grupą stwarzającą zagrożenie byli rowerzyści. Spowodowali oni 239 wypadków (14,4%), w których zginęło 15 osób (6,9%), a 229 zostało rannych (12,4%). Najwięcej wypadków stwarzają kierujący będący pod działaniem alkoholu spowodowali na skutek niedostosowania prędkości do warunków ruchu, nieustąpienia pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowego wyprzedzania oraz niezachowania bezpiecznej odległości między pojazdami. Najwięcej wypadków powodują osoby mające od 25 do 39 lat.

W celu podejmowania działań w stosunku do osób nietrzeźwych GKRPA w Mszanowie współpracuje z Komendą Powiatową Policji w Nowym Mieście Lub. w celu podejmowania czynności wobec nietrzeźwych osób zatrzymanych do wytrzeźwienia oraz nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego. W 2020 roku nowomiejscy policjanci zatrzymali 12 nietrzeźwych kierowców i 10 kierujących w stanie po użyciu alkoholu będących mieszkańcami Gminy Nowe Miasto Lubawskie. W 2021 roku zatrzymano 12 nietrzeźwych kierowców oraz 36 kierujących znajdujących się w stanie po użyciu alkoholu – mieszkańców Gminy Nowe Miasto Lubawskie. W związku z tym zachodzi potrzeba prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do całej społeczności lokalnej.

Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

Używanie substancji psychoaktywnych, zarówno legalnych takich jak napoje alkoholowe lub tytoń, jak nielegalnych takich jak narkotyki niesie za sobą ryzyko pojawienia się szkód zdrowotnych i społecznych. Ryzyko to jest szczególnie duże, gdy po te substancje sięgają ludzie bardzo młodzi, nieświadomi tego, co może im grozić. Nawet sporadyczne picie alkoholu przez nastolatków może doprowadzić do wystąpienia szkód takich jak wypadki, konflikty z prawem, z rodzicami i przyjaciółmi, bójki, nieplanowane kontakty seksualne. Szczególnie negatywny wpływ na rozwój dziecka wywiera nadużywanie alkoholu przez rodziców. Ogromne znaczenie profilaktyczne odgrywać może wiedza na temat niebezpieczeństw związanych z ich używaniem.

Bardzo trudna jest ocena rzeczywistego zasięgu zjawiska używania narkotyków przez młodzież. Zwiększyła się różnorodność i dostępność narkotyków na nielegalnym rynku. Zmienia się rodzaj najczęściej używanych substancji. Narkotyki stały się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy wspomagają młodych ludzi w nauce. Raport o stanie narkomanii z 2020 r. – publikacja Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii informuje, że „skala używania narkotyków w Polsce na tle innych krajów UE nie jest duża. W przypadku używania narkotyków w populacji generalnej najbardziej popularna jest marihuana i haszysz (...) Liczba problemowych użytkowników narkotyków pozostaje na stałym poziomie z jednym z niższych wskaźników na 100 tysięcy mieszkańców w Europie”. Niemniej jednak narkomania jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Stąd też podejmowane są wysiłki zmierzające do zapobiegania i zwalczania narkomanii. Konieczne jest wdrożenie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości młodzieży i rodzin.

W latach 2019 i 2020 roku prowadzone były badania w celu sporządzenia diagnozy zjawiska zażywania środków psychoaktywnych na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie. Badania ankietowe przeprowadzono na próbie reprezentatywnej uczniów klas siódmych i ósmych w szkołach podstawowych wg projektu podjętego z inicjatywy Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking In Drugs działającej przy Radzie Europy. Celem badania był pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież środków psychoaktywnych oraz wiedzy na temat tychże środków a także miejsc ich zakupu. Ogółem zbadanych zostało 121 uczniów, w tym 63 dziewczęta i 58 chłopców w 2019 roku oraz 145 uczniów, w tym 73 dziewczęta i 72 chłopców w 2020 roku. Rozkład odpowiedzi przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 5. Skala sięgania przez uczniów po napoje alkoholowe oraz miejsca ich spożywania

Lp.	Pytania	2019		2020	
		liczba	%	liczba	%
1.	Ile razy zdarzyło się Ci pić jakiś napój alkoholowy?				
	Nie piłem	51	42,1%	77	53,1%
	1-2 razy	30	24,8%	26	17,9%
	3-5 razy	12	10%	16	11,1%
	6-9 razy	11	9%	8	5,5%
	10-19 razy	10	8,3%	4	2,7%
	20-39 razy	3	2,5%	5	3,5%
	40 lub więcej	4	3,3%	9	6,2%
	Brak odpowiedzi	0	0%	0	0%
2.	Sytuacja, w której młodzież piła alkohol				
	u siebie w domu	36	29,8%	51	35%
	w domu u kogoś	37	30,6%	24	16,5%
	na ulicy, parku, plaży itp.	4	3,3%	14	9,6%
	w barze lub w pubie	0	0%	4	2,7%
	w dyskotecce	0	0%	9	9,6%
	w restauracji	10	8,3%	4	2,7%
	w innym miejscu (jakim?)	4	3,3%	9	2,7%
	Brak odpowiedzi	0	0%	0	0%

Źródło danych: badania własne na terenie szkół

Zaobserwować można zmniejszenie się liczby osób pijących alkohol, gdyż w 2019 r. tylko 42,1% badanych podawało, że nigdy nie piło alkoholu, zaś w 2020 r. takich osób było 53,1%. Osoby pijące alkohol w różnej częstotliwości jego zażywania to w 2019 r. 57,9%, zaś w 2020 r. 46,9%.

Najczęstszymi miejscami spożywania alkoholu przez młodzież był ich dom (w 2019 r. dla 29,8%, w 2020 r. dla 35%), dom innych osób (w 2019 r. – 30,6%, w 2020 r. – 16,5%) oraz ulica, park, plaża (w 2019 r. – 3,3%, w 2020 r. – 9,6%). Zwiększyła się natomiast liczba osób spożywających alkohol w dyskotekę (w 2019 r. - 0%, w 2020 r. już 9,6%), oraz w barze lub w pubie (w 2019 r. - 0%, w 2020 r. - 4% badanych), a nastąpił spadek spożywania alkoholu w restauracji (w 2019 r. było 8,3%, a w 2020 r. – 2,7%). Młodzież piła także w innych, nieokreślonych miejscach (w 2019 r. 3,3% badanych, zaś w 2020 r. 2,7%). Dane te mogą świadczyć o zwiększeniu świadomości sprzedawców na temat sprzedaży alkoholu nieletnim oraz konsekwencji prawnych wynikających z ich sprzedaży oraz wiedzy młodych osób odnośnie wpływu alkoholu na organizm.

Młodzież odpowiadała również na pytania dotyczące palenia papierosów. Wśród badanej młodzieży w 2019 r. było 63,6% osób niepalących, a w 2020 r. – 68,3%. Po papierosy w 2019 r. sięgało aż 36,4% ankietowanych, zaś w 2020 r. 31,7%. W gronie osób palących papierosy największą grupę stanowiły sięgające po papierosy 1-2 razy oraz palące powyżej 40 razy.

Tabela 6. Poziom wiedzy uczniów na temat narkotyków, miejsc ich zakupu oraz chęć sięgnięcia po nie

Lp.	Treść pytania	2019		2020	
		liczba	%	Liczba	%
<u>1.</u>	<u>Liczba osób posiadających wiedzę na temat następujących środków odurzających, substancji psychotropowych</u>				
	Leki uspokajające lub nasenne	101	83,5%	122	84%
	Marihuana lub haszysz	106	87,6%	121	83%
	LSD	74	61,2%	84	58%
	Amfetamina	102	84,3%	120	83%
	Crack	37	30,6%	44	30,3%
	Kokaina	101	83,5%	124	85,5%
	Relanium	22	18,2%	26	18%
	Heroina	89	73,6%	111	76,5%
	Ecstasy	64	52,9%	76	52%
	GHB	27	22,3%	35	24%
	Metadon	37	30,6%	49	34%
	Grzyb halucynogenne	96	79,3%	119	82%
	Polska Heroina, czyli tzw. Kompot	47	38,8%	68	47%
<u>2.</u>	<u>Wiedza na temat miejsc, w których młodzież uważa, że mogłaby kupić narkotyki</u>				
	Nie znam taki miejsc	93	76,9%	111	76,5%
	Ulica, park	8	6,6%	23	16%
	Szkoła	5	4,1%	13	9%
	Dyskoteka	11	9%	17	12%
	Mieszkanie diler	6	5%	21	14,5%
	Inne miejsca, proszę podać jakie	3	2,5%	2	1,4%
<u>3.</u>	<u>Chęć spróbowania wyżej wymienionych narkotyków</u>				
	Tak	12	9,9%	15	10,3%
	Nie	109	90,1%	130	89,7%

Tabela 7. Liczba uczniów mających doświadczenie w zażywaniu narkotyków, przyczyny sięgania po nie oraz miejsca ich zakupu

Lp.	Treść pytania	2019		2020	
		liczba	%	Liczba	%
1.	Ilość osób sięgających po poszczególne substancje				
	Leki uspokajające lub nasenne	4	3,3%	11	7,5%
	Amfetamina	2	1,6%	7	4,8%
	LSD lub inne halucynogeny	2	1,6%	6	4,1%
	Crack	1	0,8%	6	4,1%
	Kokaina	2	1,6%	6	4,1%
	Relevin	0	0%	6	4,1%
	Heroina	1	0,8%	6	4,1%
	Ecstasy	1	0,8%	6	4,1%
	Grzyby halucynogenne	1	0,8%	7	4,8%
	GHB	1	0,8%	6	4,1%
	Alkohol razem z tabletkami	1	0,8%	8	4,8%
	Alkohol razem z marihuaną	0	0%	6	4,1%
	Sterydy anaboliczne	1	0,8%	6	4,1%
	Polska heroina tzw. Kompot	0	0%	3	2%
2.	Miejsca zdobycia zażywanych narkotyków				
	Dostałem od starszego brata lub siostry	0	0%	0	0%
	Dostałem od starszego kolegi/ koleżanki	2	1,6%	4	2,7%
	Dostałem od kolegi/koleżanki w moim wieku	0	0%	2	1,3%
	Dostałem od kogoś, kogo znałem ze słyszenia, ale nie osobiście	2	1,6%	3	2%
	Dostałem, od obcej osoby	1	0,8%	4	2,7%
	Braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół	2	1,6%	4	2,7%
	Kupiłem od kolegi	0	0%	2	1,3%
	Kupiłem od kogoś znanego mi ze słyszenia, nie osobiście	1	0,8%	3	2%
	Kupiłem od obcej osoby	0	0%	2	1,3%
	Wziąłem z domu, bez pozwolenia rodziców	0	0%	1	0,6%
	Żadne z powyższych	2	1,6%	5	3,4%
3.	Powody sięgania po narkotyki				
	Nigdy nie używałem wymienionych substancji	113	93,4%	134	92,4%
	Chciałem czuć się „na haju”	0	0%	5	3,4%
	Nie chciałem odstawać od grupy	0	0%	1	0,6%
	Nie miałem nic do roboty	1	0,8%	3	2%
	Byłem ciekawy	5	4,1%	4	2,7%
	Chciałem zapomnieć o swoich problemach	1	0,8%	3	2%
	Inny powód	2	1,6%	2	1,3%
	Nie pamiętam powodu	0	0%	3	2%

Poziom wiedzy młodzieży o środkach odurzających i substancjach psychoaktywnych na przestrzeni badanych lat jest coraz wyższy, gdyż duży odsetek badanych zna większość wymienionych środków. Jest to wynik wieloletnich działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do młodzieży.

23,1% ankietowanych w 2019 r. a 23,5% w 2020 r. podała, że zna miejsca, w których można kupić narkotyki. Powszechnym miejscem ich zakupu jest ulica, park (w 2019 r. – 6,6%, w 2020 r. - 16%). Młodzież uważa, że środki odurzające można zakupić na terenie szkoły (w 2019 r. – 4,1%, w 2020 r. - 9%), w dyskotecę (w 2019 r. – 9%, w 2020 r. - 12%). Zakup narkotyków w mieszkaniu dilerka możliwy był dla 5% ankietowanych w 2019 r. i 14,5% w 2020 r. a także w innych miejscach (w 2019 r. - 2,5%, zaś w 2020 r. 1,4%). Dane te mogą świadczyć o tym, że pomimo podejmowanych przez służby działań sprzedaż narkotyków w miejscach publicznych i od osób trudniących się ich rozprowadzaniem jest dosyć duża.

Wśród badanych zmniejszyła się liczba osób wyrażających chęć sięgnięcia po narkotyki. W 2019 r. tylko 9,9% wyrażało taką chęć, zaś w 2020 r. 10,3% (dla porównania w 2018 r. taką chęć wyrażało 34,4% uczniów). Dane te świadczą jednak o dalszym zainteresowaniu młodzieży zażywaniem środków odurzających i substancji

psychotropowych. Liczba osób sięgających po narkotyki uległa istotnemu zmniejszeniu tj. w 2019 r. było ich 6,6%, w 2020 r. – 7,6% (w 2018 r. było to 32,3%). Młodzież najczęściej sięgała po leki uspokajające lub nasenne (w 2019 r. 3,3%, w 2020 r. 7,5%), amfetaminę (w 2019 r. 1,6%, w 2020 r. 4,8%), LSD lub inne halucynogeny oraz kokainę (w 2019 r. 1,6%, w 2020 r. 4,1%), crack, heroinę, ecstasy, GHB, grzyby halucynogenne, sterydy anaboliczne (w 2019 r. 0,8%, w 2020 r. 4,1%). W 2020 r. ponad 4% badanych odpowiedziało, że łączyło alkohol z tabletkami oraz marihuaną.

Jako sposób uzyskania niedozwolonych środków młodzież podawała najczęściej starszych kolegów, grupę rówieśniczą oraz obce osoby (w 2019 r. – 1,6%, w 2020 r. – 2,7%). Głównymi powodami sięgania po narkotyki wśród badanej młodzieży była ciekawość (w 2019 r. – 4,1%, w 2020 r. – 2,7%), „chciałem być na ‘haju’” (w 2019 r. - 0%, w 2020 r. – 3,4%), „chciałem zapomnieć o problemach” (w 2019 r. – 0,8%, w 2020 r. - 2%).

W Komendzie Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim w 2019 r. odnotowano 8 przestępstw związanych z posiadaniem środków odurzających i substancji psychotropowych, których sprawcami byli mieszkańcy Gminy Nowe Miasto Lubawskie. W 2020 r. i 2021 r. za te przestępstwa notowanych było 5 osób zamieszkałych na terenie Gminy.

Na terenie szkół w Gminie Nowe Miasto Lubawskie w latach 2019-2021 nie wystąpiły sytuacje związane z posiadaniem i używaniem narkotyków.

W związku z występowaniem zjawiska sięgania przez dzieci i młodzież po substancje psychoaktywne na terenie Gminy zachodzi dalsza potrzeba prowadzenia działań profilaktycznych skierowanych także do najmłodszych mieszkańców.

Uzależnienia behawioralne

Uzależnienia behawioralne, nazywane również uzależnieniami od czynności są zaburzeniami zachowania o charakterze nałogowym i nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Tego typu zachowania mają na celu dostarczenie przyjemności, wzrost samooceny, obniżenie złego samopoczucia czy smutku. Jeśli człowiek nie jest w stanie nad nimi zapanować wtedy w sposób negatywny wpływają na wiele obszarów jego funkcjonowania. Do najbardziej popularnych form uzależnień od czynności należą: uzależnienie od Internetu (siecioholizm), telefonu (fonoholizm), gier komputerowych, hazard, pracoholizm, cyberseks, zakupoholizm, jedzenioholizm. Wachlarz zachowań, nad którymi łatwo stracić kontrolę nieustannie się poszerza.

W wyniku dynamicznego rozwoju mediów elektronicznych dostęp do nich jest coraz łatwiejszy. Media elektroniczne odgrywają istotną rolę w życiu człowieka, a już nawet najmłodszy poświęcają sieci internetowej, komunikatorom internetowym, portalom społecznościowym i grze online coraz więcej wolnego czasu. Nadmierne korzystanie z telefonu i Internetu staje się coraz powszechniejszym problemem wśród dzieci, ale także u dorosłych, którzy czują potrzebę ciągłego „bycia online” oraz zbyt długo i często przebywają na portalach społecznościowych. Internet z jednej strony ułatwia życie, ale z drugiej stał się źródłem problemów. Niepokojące są wyniki badań przeprowadzonych w 2020 roku w Warszawie, Krakowie i Trójmieście pt. „Brzdąc w sieci – zjawisko korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci w wieku 0-6 lat” ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych. Wykazało one, że ponad połowa dzieci w wieku od 0 do 6 lat (54%) korzysta z urządzeń mobilnych takich jak smartfon, tablet, smartwatch czy laptop. Im starsze dzieci, tym więcej z nich korzysta z urządzeń mobilnych. Średni wiek inicjacji używania urządzeń mobilnych to 2 lata i 2 miesiące. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” zrealizowanych w 2019 r. ujawnił, że wysoką pozycję w rankingu form spędzania wolnego czasu mają gry komputerowe i używanie Internetu dla przyjemności. Ponad 85% młodzieży robi to prawie codziennie, w tym 30% korzysta z mediów społecznościowych przez 2-3 godziny dziennie a 20% około 4-5 godzin dziennie. Z kolei w raporcie z projektu badawczego „Zaburzenia korzystania z gier internetowych – charakterystyka i rozpowszechnienie zjawiska oraz jego psychologiczne korelaty wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjum na terenie województwa kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego” przeprowadzonego w latach 2017-2018 znajdujemy informację, iż tylko 0,5% uczniów grających w gry internetowe przejawia problem zaburzeń z ich korzystania. Podstawowym motywem grania jest nuda. Zebrane dane wskazują, iż 56% rodziców interesuje się grami, w które grają ich dzieci, a 63% uczniów twierdzi, że rodzice kontrolują czas, jaki spędzają na graniu. Młodzież ma dostęp do gier, które są nieodpowiednie do ich wieku. Dzieci wykazują wiedzę na temat zagrożeń wynikających z nadmiernego grania a w szkołach kładziony jest nacisk na edukację w tym zakresie.

Wyniki badań przeprowadzonych na zlecenie Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych przez Fundację CBOS z 2015 roku wskazują, że ponad 50 tysięcy Polaków jest silnie uzależnionych od gier hazardowych, a blisko 200 tysięcy narażonych na ryzyko uzależnienia. Pierwsze kroki w świecie hazardu to zwykle zdrapki, loterie i konkursy SMS-owe, gry Totalizatora Sportowego, automaty z grami. Najbardziej narażeni na uzależnienie od hazardu są młodzi ludzie. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” z 2019 r. ujawnił, że w gry, w których można wygrać lub przegrać pieniądze chociaż raz w życiu grało 18,2% młodzieży. Osoby uzależnione od hazardu z terenu Gminy Nowe Miasto Lubawskie mają możliwość leczenia w Przychodni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Nowym Mieście Lubawskim.

Konieczne są działania mające na celu wzrost świadomości społeczności odnośnie szkód zdrowotnych i społecznych, jakie powodują uzależnienia behawioralne, w tym nadmiarowe i niekontrolowane korzystanie przez dzieci z urządzeń elektronicznych.

IV. Cele Programu

Głównym celem programu jest podniesienie świadomości lokalnej społeczności w zakresie szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń jakie niosą ze sobą uzależnienia behawioralne.

Cele szczegółowe to:

- propagowanie modelu trzeźwego stylu życia;
- zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób współuzależnionych i osób dotkniętych przemocą domową;
- podniesienie kompetencji kadr działających w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i uzależnieniom behawioralnym;
- ograniczenie dostępności alkoholu wśród dzieci i młodzieży;
- upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- poszerzanie działań informacyjno-edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie uzależnień;
- kreowanie lokalnych zasad polityki społecznej służących zmniejszaniu aktualnych i zapobieganiu nowym problemom wynikającym z uzależnień.

Kierunki działań dotyczą realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom, w tym uzależnieniom od alkoholu, od zachowań (uzależnienia behawioralne), od narkotyków. Działania określone w Programie kierowane są do wszystkich mieszkańców Gminy, ponieważ każdy spotyka się z problematyką uzależnień. Szczególną uwagę poświęcić należy dzieciom i młodzieży zagrożonej uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, ich rodziców i nauczycieli, innych osób dorosłych zagrożonych uzależnieniami oraz osób pijących alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy, osób współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie.

Działania zawarte w Programie oraz sposoby ich realizacji są dostosowane do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia określonych form pracy, w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

V. Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Nr.	Nazwa zadania	Sposób realizacji zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Okres realizacji
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ofiar przemocy domowej				
1.1.	Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego oraz umożliwienie uczestnictwa w procesie leczenia	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie podejmowania działań na podstawie wniosków instytucji lub członków rodzin oraz prowadzenia rozmów motywacyjno - informacyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz członkami ich rodzin	Liczba wniosków – minimum 40 rocznie Liczba rozmów – minimum 30 rocznie	GKRPA w Mszanowie	2022-2025
1.2.	Pokrycie kosztów sądowych w związku ze skierowaniem osoby uzależnionej od alkoholu na leczenie odwykowe oraz kosztów powołania biegłego orzekającego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie sporządzenia przez biegłych opinii w przedmiocie uzależnienia, a następnie kierowania wniosków do Sądu Rejonowego w NML w celu orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie biegłych – 3 rocznie Liczba wniosków złożonych do Sądu Rejonowego w NML – 3 rocznie	GKRPA w Mszanowie, Pełnomocnik	2022-2025
1.3.	Współpraca i wspieranie instytucji lecznictwa odwykowego, w tym Przychodni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Nowym Mieście Lubawskim	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie motywowania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego oraz osób współuzależnionych do korzystania z wsparcia terapeutycznego. Dofinansowanie zakupu materiałów do prowadzenia zajęć terapeutycznych w Przychodni	Liczba osób, które zobowiązały się do leczenia – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 15) Liczba przekazanych materiałów – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 20)	GKRPA w Mszanowie, Pełnomocnik	2022-2025
1.4.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy domowej w Mszanowie	W ramach Punktu Konsultacyjnego w Mszanowie czynnego raz w miesiącu w godzinach popołudniowych w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Nowe Miasto Lubawskie z/s prowadzenie poradnictwa dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków, dorosłych dzieci alkoholików oraz ofiar przemocy domowej	Liczba osób objętych poradnictwem – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 35) Liczba udzielonych porad – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 40) Liczba godzin poradnictwa – (minimum 20 rocznie)	GKRPA w Mszanowie, Pełnomocnik, OPS w Mszanowie	2022-2025
1.5.	Upowszechnianie informacji o istniejących formach pomocy ma terenie gminy, powiatu,	Informowanie o instytucjach zapewniających pomoc dla osób dotkniętych i zagrożonych uzależnieniami	Liczba informacji – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 3)	GKRPA w Mszanowie, Pełnomocnik, OPS w	2022-2025

	województwa, kraju.	oraz dla ofiar przemocy w rodzinie.		Mszanowie, szkoły, Przychodnia Terapii Uzależnień	
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie				
2.1.	Prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z rodzin zagrożonych występowaniem uzależnień i przemocy domowej	Prowadzenie na terenie szkół zajęć opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem uzależnień i przemocą domową w 9 grupach (zróżnicowanych wiekowo) po 4 godziny miesięcznie. Koszt zatrudnienia osób prowadzących zajęcia, zakupu materiałów do prowadzenia zajęć oraz artykułów spożywczych dla dzieci w ramach dożywiania podczas zajęć	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia – (minimum 90 rocznie)	Pełnomocnik, OPS, szkoły	2022-2025
2.2.	Rozwijanie form wsparcia dla rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem uzależnień i przemocy domowej	Rozwój pomocy terapeutycznej, prawnej i socjalnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i przemocą domową oraz członków ich rodzin poprzez udział w kampanii Białej Wstążki (finansowanie pracy terapeuty i innych specjalistów w ramach dyżuru Drzwi Otwartych)	Liczba osób – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 2) Liczba działań – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 4)	Pełnomocnik, OPS, Punkt Konsultacyjny	2022-2025
2.3.	Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie oraz powiatu	Wymiana informacji o kierunkach działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy oraz wypracowania wspólnych działań w celu ograniczenia tych zjawiska na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie	Liczba instytucji - (wartość docelowa na koniec 2025r. – 10)	GKRPA w Mszanowie, Pełnomocnik, OPS, szkoły, Komenda Powiatowa Policji	2022-2025
2.4.	Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom	Organizacja i finansowanie szkoleń, warsztatów dla osób pracujących z osobami uzależnionymi oraz sprawcami przemocy lub osobami dotkniętymi przemocą domową	Liczba osób przeszkolonych - (wartość docelowa na koniec 2025r. – 4) Liczba szkoleń – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 3)	Pełnomocnik, OPS, szkoły	2022-2025
2.5.	Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w formie dofinansowania pobytu w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej z hostelami	Nawiązanie współpracy z Ośrodkami Interwencji Kryzysowej z hostelami w celu objęcia pomocą członków rodzin osób uzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową w sytuacjach kryzysowych	Liczba osób objętych wsparciem – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 1) Liczba instytucji - (wartość docelowa na koniec 2025r. – 1)	Pełnomocnik, OPS	2022-2025
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy oraz uzależnień behawioralnych,				

w szczególności dla dzieci i młodzieży					
3.1.	Profilaktyka w zakresie ograniczania zachowań ryzykowanych wśród dzieci i młodzieży	Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych na temat uzależnień na terenie szkół podstawowych (programy, pogadanki, prelekcje, warsztaty, gry, filmy, spektakle i koncerty profilaktyczne) skierowanych do dzieci i młodzieży oraz zakup materiałów profilaktycznych	Liczba działań – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 10) Liczba uczestników – (wartość docelowa na koniec 2025r. -300) Liczba przekazanych materiałów –(wartość docelowa na koniec 2025r. -500)	Pełnomocnik, szkoły	2022-2025
3.2.	Podjęcie działań o charakterze profilaktyczno - edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców	Prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców (programy, prelekcje, pogadanki, warsztaty, filmy) mających na celu wzmocnienie umiejętności wychowawczych w obszarze profilaktyki i budowania właściwych relacji z dziećmi oraz uświadomienie o zagrożeniach związanych z uzależnieniami i przemocą oraz zakup materiałów profilaktycznych	Liczba działań - (wartość docelowa na koniec 2025r. – 2) Liczba osób – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 100) Liczba przekazanych materiałów – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 100)	Pełnomocnik, szkoły	2022-2025
3.3.	Szkolenie kadr pracujących z dziećmi i młodzieżą zagrożoną uzależnieniami i przemocą	Organizacja i finansowanie szkoleń, warsztatów dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą zagrożoną uzależnieniami i przemocą (nauczyciele, pedagodzy, opiekunowie zajęć opiekuńczo – wychowawczych, psycholog) oraz zakup materiałów edukacyjnych	Liczba szkoleń – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 2) Liczba osób – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 8)	Pełnomocnik, OPS, szkoły	2022-2025
3.4.	Wspieranie działań środowiskowych polegających na organizowaniu lokalnych imprez z elementami profilaktyki o charakterze rozrywkowym, sportowym, kulturalnym dla dzieci i młodzieży w celu zagospodarowania czasu wolnego i wzrostu wiedzy w obszarze zachowań ryzykownych	Współorganizacja imprez integracyjno - profilaktycznych w środowisku lokalnym o charakterze rozrywkowym, sportowym, rekreacyjnym skierowanych do dzieci i młodzieży (konkursy, turnieje, zajęcia pozalekcyjne, imprezy środowiskowe) wraz z dofinansowaniem zakupu np.: nagród, artykułów spożywczych, materiałów informacyjno- edukacyjnych itp.	Liczba osób – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 200) Liczba działań – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 5)	Pełnomocnik, OPS, szkoły, rady sołeckie	2022-2025
3.5.	Prowadzenie działalności edukacyjno -informacyjnej skierowanej do rodzin i społeczności lokalnej	Działania edukacyjne dla mieszkańców gminy prowadzone m.in. w trakcie imprez integracyjno - kulturowych promujące idee trzeźwości, zdrowego stylu życia, przeciwdziałanie	Liczba imprez – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 20) Liczba osób – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 2000)	Pełnomocnik, OPS, szkoły, rady sołeckie	2022-2025

		przemocy (akcje społeczne, kampanie, festyny, imprezy okolicznościowe, konkursy) wraz z dofinansowaniem zakupu np.: nagród, artykułów spożywczych, materiałów informacyjno-edukacyjnych itp.			
3.6.	Tworzenie dzieciom i młodzieży dostępu do trzeźwego i zdrowego stylu życia, a w szczególności dostępu do miejsc uprawiania sportu, muzyki, zabawy i wypoczynku, między innymi poprzez organizowanie bezpiecznych placów zabaw	Stworzenie mieszkańcom gminy miejsc sportowo - rekreacyjnych dających możliwość promowania zdrowego stylu życia oraz zapewniających alternatywne formy spędzania czasu wolnego, w szczególności w celu przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym	Liczba inicjatyw – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 4)	Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie	2022-2025
3.7.	Prowadzenie badań związanych z diagnozą zachowań problemowych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży	Przygotowanie ankiet diagnozujących zjawisko uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz przeprowadzenie badań, zwłaszcza na terenie szkół	Liczba osób badanych – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 120) Liczba raportów z badań – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 1)	Pełnomocnik, szkoły	2024-2025
3.8.	Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach	Współpraca GKRPA z Komendą Powiatową Policji w zakresie przekazywania informacji o nietrzeźwych uczestnikach ruchu drogowego Działania GKRPA w Mszanowie polegające na przeprowadzaniu rozmów uświadamiających z uczestnikami ruchu drogowego zatrzymanymi pod wpływem alkoholu oraz podejmowaniu w stosunku do nich stosownych działań Działania profilaktyczno – informacyjne na terenie gminy poświęcone bezpieczeństwu komunikacyjnemu ze szczególnym uwzględnieniem właściwych zachowań i postaw, zwłaszcza wobec osób i sytuacji z udziałem nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego, w tym zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych	Liczba rozmów – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 10) Liczba działań profilaktyczno-informacyjnych – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 2)	GKRPA, Pełnomocnik, Komenda Powiatowa Policji	2022-2025
3.9.	Działania edukacyjne skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych mające na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli sklepów lub lokali gastronomicznych, w których prowadzona jest sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad	Liczba działań – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 4) Liczba osób – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 10)	GKRPA w Mszanowie, Pełnomocnik	2022-2025

	osobom nieletnim	ustalonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi			
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych				
4.1.	Współpraca z Grupą AA „REUNION” w Nowym Mieście Lubawskim i innymi grupami wsparcia działającymi na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych	Wspieranie działania grupy abstynenckiej AA „REUNION” poprzez nieodpłatne udostępnienie lokalu na potrzeby spotkań oraz inne działania na rzecz członków grupy i ich rodzin. Współpraca z innymi grupami wsparcia działającymi na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych	Liczba osób – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 15) Liczba działań – (wartość docelowa na koniec 2025r. – 6)	GKRPA w Mszanowie, Pełnomocnik	2022-2025
4.2.	Finansowanie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie	Wynagrodzenie członków Komisji w formie ryczałtu przysługującego za udział w posiedzeniu komisji lub w kontrolach placówek handlowych potwierdzonych faktycznym udziałem w danej czynności w wysokości: Przewodniczący- 150zł; Zastępca Przewodniczącego- 140zł; Członek- 140zł	Liczba list obecności – minimum 10 rocznie Liczba protokołów – minimum 10 rocznie	GKRPA w Mszanowie	2022-2025
5.	Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego				
5.1.	Kontrola przestrzegania zasad sprzedaży i zakazu reklamy napojów alkoholowych na terenie placówek handlowych z terenu gminy Nowe Miasto Lubawskie oraz działania kontrolno-interwencyjne mające na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie przeprowadzenia kontroli w punktach prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy w zakresie przestrzegania zasad sprzedaży na podstawie wydanych zezwoleń oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13 ¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Występowanie do sądu w charakterze oskarżyciela publicznego	Liczba kontroli – minimum 1 rocznie Lista obecności osób kontrolujących – minimum 1 rocznie	GKRPA w Mszanowie	2022-2025
5.2.	Opiniowanie wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	Działania GKRPA w Mszanowie w zakresie opiniowania wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży zgodnie z Uchwałą Nr XLIII/331/2018 Rady	Liczba opinii – (wartość docelowa na koniec 2025r. –10)	GKRPA w Mszanowie	2022-2025

		Gminy Nowe Miasto Lubawskie z dnia 11 lipca 2018r. oraz ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi		
--	--	---	--	--

VI. Informacje dotyczące realizacji Programu

1. **Realizacja.** Program jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie, a w zakresie realizacji zadania III działania 3.6. przez Urząd Gminy w Nowym Mieście Lubawskim. W celu realizacji Programu powołany jest Pełnomocnik Wójta ds. realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii.

2. Partnerami w realizacji zadań przyjętych w Programie są:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanowie (GKRPA),
- b) gminne placówki oświatowe,
- c) Komenda Powiatowa Policji w Nowym Mieście Lubawskim,
- d) Gminne Centrum Kultury w Mszanowie,
- e) Przychodnia Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Nowym Mieście Lubawskim (PTUiW w NML) i inne placówki leczenia odwykowego oraz grupy abstynenckie,
- f) organizacje pozarządowe, rady sołeckie, inne organizacje.

3. **Finansowanie Programu.** Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym Programie są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz części opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym, tj. za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, tzw. „małpki”.

VII. Zakładane rezultaty realizacji Programu

1. Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych, współzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych przemocą domową.

2. Zwiększenie dostępności do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom z problemami uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dotkniętych przemocą domową.

3. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy wobec skutków nadużywania alkoholu oraz w zakresie uzależnień od narkotyków i behawioralnych.

4. Podniesienie kwalifikacji oraz wiedzy w zakresie problemu uzależnień i przemocy domowej osób pracujących z osobami uzależnionymi, współzależnionymi oraz zagrożonymi uzależnieniami.

5. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień i przeciwdziałaniu przemocy domowej.

VIII. Monitoring i ewaluacja Programu

W celu zapewnienia prawidłowego wykonywania Programu prowadzony będzie systematyczny monitoring określonych przez program działań. Poprzez monitoring możliwe będzie obserwowanie poszczególnych działań, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację programu oraz zgodność założonych celów z osiąganymi efektami. Program będzie podlegał ewaluacji rocznej oraz końcowej prowadzonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu. Proces ten będzie przeprowadzany na podstawie zbierania przez Pełnomocnika danych z poszczególnych działań, a następnie ich analizę i ocenę stopnia realizacji programu w formie pisemnego sprawozdania. Zgodnie z art. 4¹ ust. 2b ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi raport z wykonania Programu w danym roku przedkładany jest radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność prowadzonych działań w oparciu o założone wskaźniki. Wskaźniki ewaluacji to:

1. liczba partnerów Programu,

2. liczba posiedzeń GKRPA i wniosków do niej skierowanych,
3. liczba osób objętych działaniami motywacyjnymi przez GKRPA,
4. liczba kontroli punktów sprzedaży przeprowadzonych przez GKRPA,
5. liczba osób objętych poradnictwem oraz liczba udzielonych porad w Punkcie Konsultacyjnym,
6. liczba rozpowszechnionych informacji o instytucjach pomocowych,
7. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia opiekuńczo-wychowawcze z elementami profilaktyki,
8. liczba rozpropagowanych materiałów profilaktycznych,
9. liczba programów profilaktycznych i liczba osób z nich korzystających,
10. liczba przeprowadzonych kampanii, festynów, konkursów, imprez,
11. liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi i informacyjno-edukacyjnymi,
12. liczba szkoleń dla kadr i liczba osób przeszkolonych,
13. liczba inicjatyw dotyczących tworzenia miejsc sportowo-rekreacyjnych,
14. liczba działań wspomagających działalność grup abstynenckich,
15. liczba osób badanych i liczba raportów z badań.

Ocenie podlegać będzie:

- a) skuteczność poszczególnych działań,
- b) stopień realizacji celów operacyjnych,
- c) badane wskaźniki.